

*Ὁμιλία τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Παναγιώτου Μοσχονᾶ, κατὰ τὴν Ἀρχιερατικὴν
Θείαν Λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς 8 Νοεμβρίου 2009 εἰς τὸν Πανηγυρίζοντα Ἱερὸν
Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν, κατόπιν εὐλογίας τοῦ
Προεξάρχοντος Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Βελγίου καὶ Ἐξάρχου Κάτω
Χωρῶν καὶ Λουξεμβούργου κ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ*

**«Ὡ Κωνσταντίνου κλεινὸν ἔδος μεγάλου, ὀπλοτέρη Ρώμη, τόσσον
προφέρουσα πολήων, ὀσσάτιον γαίης οὐρανὸς ἀστερόεις»:**

*Ὡ ἐσύ ἔνδοξη καθέδρα τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, Ρώμη νεότερη ποῦ
τόσο ξεπερνᾷς τὶς πόλεις ὅσο τὴ γῆ ὁ ἀστροστολισμένος οὐρανός.*

Μὲ αὐτὰ τὰ λόγια, Σεβασμιώτατε Δέσποτα, ὁ Μέγας πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας μας, Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ἐξέφρασε τὸ θαυμασμὸ καὶ τὴν ἀγάπη του γιὰ τὴν Κωνσταντινούπολη. Τὴν Πόλη ποῦ κατεῖχε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ κατέχει σπουδαία θέση στὶς καρδιές τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων. Τὴν Πόλη τῆς συλλογικῆς ἱστορικῆς μνήμης μας, τὴν Πόλη τῶν ὀνείρων μας, τὴν Πόλη τοῦ Πατριάρχου τοῦ Γένους.

Καὶ δὲν εἶναι καθόλου τυχαῖο ὅτι στὸ ἄκουσμα καὶ μόνον τοῦ ὀνόματος Κωνσταντινούπολη ἕνα ρῖγος συγκίνησης διαπερνᾷ τὶς καρδιές μας. Καὶ ὁ λόγος δὲν εἶναι μόνον διότι ἡ Κωνσταντινούπολη ὑπῆρξε ἡ ἔνδοξη Πρωτεύουσα τῆς ὑπερχιλιόχρονης Χριστιανικῆς Αὐτοκρατορίας μας, δὲν εἶναι μόνον διότι ἐξακολουθοῦμε νὰ ἔχουμε καημὸ καὶ πόνο γιὰ τὴν «κρίμασιν οἷς οἶδεν Κύριος» παράδοσή της στὴ σκλαβιά, τὴν ἀτίμωση καὶ τὴν ταπείνωση ἐδῶ καὶ πεντέμισι αἰῶνες. Ὁ λόγος εἶναι ὅτι γνωρίζουμε καὶ τὸ νοιώθουμε βαθειὰ στὴν ψυχὴ μας πῶς παρόλες τὶς περιπέτειές της, ἐκεῖ εἶναι ποῦ

συνεχίζει νὰ κτυπᾶ ἡ καρδιά τῆς οἰκουμενικῆς Ρωμοσύνης καὶ γιὰ ἐκεῖ εἶναι τὸ σεπτὸ κέντρο τῆς οἰκουμενικῆς Ὁρθοδοξίας, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο μας, ἡ Μητέρα Ἐκκλησία τῆς ὁποίας ὅλοι οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ ἀποτελοῦμε σάρκα ἀπὸ τῆ σάρκα τῆς καὶ «ὄστουν ἐκ τῶν ὀστέων τῆς», Γιὰ ἐκεῖ εὐρίσκεται καὶ κρατᾷ τις θερμοπύλες τοῦ Γένους μας, ἐλεύθερος πολιορκημένος, αἶροντας τὸν σταυρὸν τοῦ μαρτυρίου καὶ τῆς μαρτυρίας τῆς Πίστεως, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὁ ὁποῖος ὑπὸ τὴν σκέπη τῆς Παμμακαρίστου Θεοτόκου, ὄχι μόνον δὲν παραδίδει τὰ ὄπλα, ὄχι μόνον δὲν προδίδει τὴν ἐλπίδα, ἀλλὰ, ἐν μέσῳ πολλῶν καὶ ποικίλων πιέσεων καὶ παγίδων εὐρισκόμενος, καθίσταται φῶς ἀληθείας καὶ πίστεως γιὰ τοὺς ἐγγύς καὶ τοὺς μακρὰν, ἐγγυητὴς τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, ἀνάχωμα σὲ ὅλους ὅσους θέλουν νὰ κατακρημνίσουν τὸν μὲ μαρτυρικὰ αἵματα καὶ ἀσκητικὸς ἰδρώτες θεμελιωμένο δεσμὸ ἀνάμεσα στὸ Γένος τῶν ὀρθοδόξων καὶ τὸ Οἰκουμενικὸ μας Πατριαρχεῖο. Καὶ ὅλα αὐτὰ γιὰ ἀντλεῖ τὸ θάρρος, τὴν δύναμη καὶ τὴν σταθερότητα, ὅπως καὶ ὁ οὐρανοβάμων Ἀπόστολος Παῦλος, ἀπὸ τὸν «ἐνδυναμοῦντα αὐτὸν Κύριον». Καὶ καταφέρνει ὄχι μόνον νὰ ἀνθίσταται σθεναρὰ στὶς πιέσεις ἐχθρῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ ὀρισμένων ψευδαδέλφων, ποὺ θέλουν νὰ τὸν ἀναγκάσουν νὰ παραδώσει αὐτὰ ποὺ ἡ Ἱστορία καὶ ἡ Θεία Πρόνοια τοῦ ἐνεπιστεύθησαν ὡς παρακαταθήκη ἱερὰ νὰ φυλάσσει, ἀλλὰ καὶ ἀναστηλώνει καὶ εὐτρεπίζει Ἱεροὺς Ναοὺς καὶ σεβαστὰ μνημεῖα τῆς Ρωμοσύνης. «Δὲν παραδώσαμε τὴν ἐλπίδα. Εἴμεθα ἐδῶ ὄρθιοι μὲ τὸ μέτωπο ὑψηλά, μὲ τὴν καρδιά θείας παρακλήσεως καὶ πλείστης ἐλπίδος καὶ ἐπειδὴ ὑπάρχει ἀκριβῶς ἐλπίδα καὶ προοπτικὴ ἀναστηλώνουμε τοὺς Ναοὺς μας καὶ τὰ λοιπὰ σεβάσματα τοῦ Γένους μας καὶ τῆς Πίστεώς μας», εἶπε ὁ Παναγιώτατος

Οἰκουμενικός Πατριάρχης κατὰ τὴν πρόσφατη ἀνακαίνιση τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου, στὴν Πρίγκηπο.

Ὅπως –σύμφωνα μὲ τὴ διδασκαλία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου – ὁ Θεός μας δὲν εἶναι Θεός ἀκαταστασίας ἀλλὰ τάξεως, ἔτσι καὶ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ ἔχει μιὰ συγκεκριμένη τάξη ποὺ ἔχει καθοριστεῖ ἀπὸ τὴν δισχιλιόχρονη ἱστορική πορεία της ἐπὶ τῆς γῆς, ὑπὸ τὴν καθοδήγηση τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Καὶ αὐτὴ ἡ τάξις λειτουργεῖ ὡς ἐγγύηση καὶ ἀσφαλιστικὴ δικλειῖδα γιὰ τὴν ἐνότητα καὶ τὴ συνοχὴ τῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἔτσι ὥστε νὰ ἀποτελοῦν ἓνα θεοῖδρυτο σῶμα, τὸ σῶμα τῆς Μίας, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ποὺ κεφαλὴ της ἔχει τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό. Ἡ τάξις τῆς Ἐκκλησίας ἀρχίζει μὲ τὴν ἐνότητα τῶν πιστῶν χριστιανῶν κάθε ἐπισκοπῆς γύρω ἀπὸ τὸν κανονικὸ ἐπίσκοπό τους ὁ ὁποῖος ὄχι μόνον ποιμαίνει καὶ στερεώνει πάνω στὴν πέτρα τῆς πίστεως τὸ δικό του λογικὸ ποίμνιο ἀλλὰ ἐγγυᾶται καὶ τὴν ἐνότητα τῆς εὐρύτερης τοπικῆς Ἐκκλησίας μὲ τὸ νὰ ἀποτελεῖ μέλος κάποιας Ἱεράς Συνόδου Ἐπισκόπων ἢ ὁποία μὲ τὴ σειρά της ἔχει κάποιον Ἱεράρχη ὡς Πρῶτον καὶ Προεδρεύοντα τῆς Συνόδου. Καὶ πέρα ἀπὸ τὴν ἐνότητα τῆς εὐρύτερης τοπικῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἐνότητα τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας σφυρηλατεῖται ἀπὸ τὴν τάξη τῶν πρεσβειῶν τιμῆς τῶν Πατριαρχείων καὶ τῶν λοιπῶν Ἀὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Σὲ αὐτὴν τὴν τάξη πρώτη θέση –μετὰ τὸ σχίσμα τοῦ 1054 – κατέχει τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τῆς Νέας Ρώμης ἢ Κωνσταντινουπόλεως. Κατὰ τὴν πρώτη χιλιετία τοῦ χριστιανισμοῦ, τὸ σύστημα τὸ ὁποῖο υἱοθετήθηκε ἀπὸ τὴν Οἰκουμενικὴ Ἐκκλησία ἦταν αὐτὸ τῆς Πενταρχίας τῶν πέντε Παλαιφάτων Πατριαρχείων, δηλαδή, μὲ τὴ σειρά, πρῶτο ἦταν αὐτὸ τῆς Παλαιάς Ρώμης, κατόπιν τῆς Νέας

Ρώμης ἢ Κωνσταντινουπόλεως, ἔπειτα ἐκεῖνα τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῶν Ἱεροσολύμων. Μάλιστα, σύμφωνα μὲ τὸν 3^ο κανόνα τῆς Β΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ κυρίως τὸν 28^ο τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὁ Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπολαμβάνει τὰ ἴσα πρεσβεία τιμῆς μὲ αὐτὸν τῆς Παλαιᾶς Ρώμης, μὲ δικαιοδοσίες ποῦ ἐν πολλοῖς ξεπερνοῦν τὰ τοπικὰ ὅρια τοῦ Πατριαρχείου. Πολύ ἐνωρίς μάλιστα ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὡς Ἐπίσκοπος τῆς Νέας Ρώμης, τῆς Βασιλεύουσας δηλαδὴ τῆς Χριστιανικῆς πλέον Αυτοκρατορίας, ὀνομάστηκε Οἰκουμενικός Πατριάρχης. Εἶναι γνωστὸ ὅτι ἀκόμη καὶ ὁ τίτλος αὐτὸς πειράζει πολλοὺς καὶ δὲν τὸν ἀναγνωρίζουν ἢ τὸν ἀμφισβητοῦν, θέλοντας βέβαια νὰ πλήξουν τὸν ἱερὸ θεσμὸ τοῦ Πατριαρχείου. Ὅμως, ὁ τίτλος αὐτὸς οὔτε καινοφανὴς εἶναι, οὔτε ἀυθαίρετος, οὔτε χωρὶς οὐσιαστικὸ περιεχόμενο. Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸν ἀρνηθεῖ χωρὶς ταυτόχρονα νὰ ἀρνηθεῖ ὅλη τὴν ἱστορικὴ πορεία τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Μὲ τὸν τίτλο αὐτόν, γιὰ πρώτη φορὰ προσφωνήθηκε ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἀκάκιος τὸν 5^ο αἰῶνα ἤδη. Τὸ ἔτος 518 ὁ τότε Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννης ὁ Καππαδόκης προσφωνήθηκε ἀπὸ κληρικοὺς καὶ μοναχοὺς τῆς Ἀντιόχειας «πατὴρ πατέρων, ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης». Ὁ τίτλος «Οἰκουμενικός» περιέχεται στὴ νομοθεσία τοῦ Ἰουστινιανού καὶ σὲ συνοδικὰ τῆς ἐποχῆς ἔγγραφα. Ἐπισήμως γιὰ πρώτη φορὰ ὀνομάστηκε Οἰκουμενικός Πατριάρχης, τὸ ἔτος 587 στὴ Σύνοδο τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ μέγας ἐκεῖνος ἀσκητὴς Πατριάρχης, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Νηστευτής. Καὶ ἀπὸ τότε πλέον ὁ τίτλος παγιώθηκε γιὰτὶ ἀκριβῶς δὲν ἦταν τυπικὸς τίτλος, οὔτε τίτλος τιμῆς ἢ φιλοφροσύνης ἀλλὰ ἀνταποκρινόταν στὴν πραγματικότητα τῆς

κεντρικῆς θέσης καὶ δραστηριότητος τοῦ Πατριάρχου μέσα στὴν Χριστιανικὴ Οἰκουμένη.

Παρόλα αὐτά - ὅπως ἐπισημαίνει καὶ ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Σάρδεων Μάξιμος – ποτέ οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχες δὲν ἐθεώρησαν ὅλο αὐτὸ τὸ πρωτεῖο τιμῆς καὶ εὐθύνης ὡς πρωτεῖο ἐξουσίας ἢ ὡς ἔχον θεϊκὴ προέλευση. Ποτὲ δὲν ἐθεώρησαν ἑαυτοὺς ὑπεράνω τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ συνοδικοῦ συστήματος. Τὰ πρωτεῖα μέσα στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι καὶ δὲν μποροῦν ποτὲ νὰ εἶναι πρωτεῖα ἐξουσίας καὶ δυναστείας. Εἶναι πρωτεῖα τιμῆς, διακονίας καὶ θυσίας. Καὶ εἶναι ταγμένα σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος μὲ τάξη ἔπλασε τὸν κόσμον, μὲ τάξη διοικεῖ τὰ σύμπαντα, μὲ τάξη δημιούργησε καὶ συνέστησε τὰ τάγματα τῶν Ἁγίων Ἀγγέλων ποὺ ἐορτάζουμε σήμερα. Αὐτὴν τὴν εὐταξία ὅπως καθορίστηκε ἀπὸ τὴ μακραίωνη ἀγιοπνευματοκίνητη παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, πρέπει νὰ διαφυλάξουμε ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, μιμούμενοι τὴν εὐταξία τῶν Ἐπουρανίων Δυνάμεων Ἀσωμάτων. Ὅπως ἐπιγραμματικὰ λέγει ὁ Ἅγιος Συμεὼν Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, ὁ Μυσταγωγός: «Οὐκ οἶδας ὅτι τάξις συνέχει πάντα ὡς γέγραπται; Καὶ ὅτι οὐκ ἔστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεός, ὡς ὁ θεορρήμων ἔφη, ἀλλ' εἰρήνης καὶ τάξεως; Καὶ ὅτι ἡ ἐν οὐρανοῖς εὐταξία καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔστιν; Μὴ παράλυε τοίνυν τὴν ἄνωθεν τάξιν· ἀλλὰ μᾶλλον ἔσω συντηρῶν αὐτὴν καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ζηλῶν ὅση δύναμις». Αὐτὴ ἡ εὐταξία μέσα στὴν Οἰκουμενικὴ Ἐκκλησία εἶναι ποὺ τῆς δίδει τὴ δυνατότητα νὰ ἐπτελεῖ μὲ συνοχὴ καὶ ἀρμονία τὸ σωτήριο ἔργο της, ἐπικεντρωμένη στὴ σωτηρία καὶ τὴν ἀνακαίνιση τοῦ ἀνθρώπου, μακρὰ ἀπὸ ἐθνοφυλετισμούς καὶ ἰδεολογήματα ξένα πρὸς τὸ χριστιανικὸ μήνυμα ἐνότητος καὶ καταλλαγῆς τῶν πάντων. Ἦδη, στὰ πρῶτα βήματα τοῦ χριστιανισμοῦ, ὁ Ἅγιος Κλήμης

Ρώμης διέκρινε τὴν ἀναγκαιότητα τῆς εὐταξίας μέσα στὴν Ἐκκλησία λέγοντας: «Χρὴ οὖν τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς πόλιν ἐν ὕψει οἰκοδομουμένην, φιλόθεον ἔχει τάξιν καὶ διοίκησιν καλήν.»

Ἔχουμε χρέος ἱερό ἐμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ νὰ ἀναγνωρίζουμε, νὰ σεβόμαστε καὶ νὰ ὑπερασπιζόμαστε τὴ Μητέρα μας Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ καθὼς καὶ τὴν παραδεδομένην τάξιν τῶν πρεσβείων τιμῆς μέσα στὴν Ἐκκλησία. Ὅσοι μὲ παχυλὴ ἱστορικὴ ἄγνοια, μὲ ἀπίστευτη θεολογικὴ ἀνεπάρκεια καὶ, κυρίως, μὲ ἀγνώμονα διάθεση ἐποφθαλμιοῦν τὴν πρώτη θέση τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως μέσα στὴν Οἰκουμενικὴ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ προσπαθοῦν μὲ στατιστικὰ πληθυσμιακὰ κριτήρια καὶ μὲ αριθμητικὰ νούμερα νὰ ἀνατρέψουν τὰ ἱστορικὰ δεδομένα, τὶς ἀποφάσεις τοπικῶν καὶ οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ κυρίως τὴν μαρτυρικὴ, σωστικὴ, σταυρικὴ καὶ ἀναστάσιμη πορεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἅς γνωρίζουν ὅτι ματαιοπονοῦν. Ἄν μάλιστα ἐπικαλοῦνται τὸ γεγονὸς ὅτι δῆθεν ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτελέσει τὸ οἰκουμενικὸ τῆς ἔργο λόγω τοῦ ὅτι τελεῖ ὑπὸ ἀλλόθρησκο κατακτητῆ, πλανῶνται πλάνην οἰκτρὰν, διότι οἱ πιέσεις, οἱ διωγμοί, οἱ ἐξευτελισμοὶ καὶ τὰ μαρτύρια τὰ ὅποια ὑφίστανται κατὰ καιροὺς οἱ Οἰκουμενικοὶ μας Πατριάρχες, δὲν ἀποτελοῦν παρὰ στολίδια καὶ διαμάντια ἀνεκτίμητα στὸν στέφανο τῆς τιμῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ἐπιβεβαίωση τῆς ἡγετικῆς θέσεώς του μέσα στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Διότι, ὅπως τονίζεται καὶ στὰ κείμενα ποὺ ἡ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας ἀποδίδει στὸν Ἅγιο Διονύσιο τὸν Ἀρεοπαγίτη: ««Οἱ τῆς καθ' ἡμᾶς θεοσοφίας ἀρχηγικοὶ καθηγεμόνες ὑπὲρ ἀληθείας ἀποθνήσκουσιν πᾶσαν ἡμέραν ὡς εἰκός, καὶ λόγω παντὶ καὶ ἔργῳ τῇ ἐνιαίᾳ τῶν χριστιανῶν ἀληθογνωσίᾳ»

Σεβασμιώτατε Δέσποτα,

Ὁ χρόνος ποτὲ δὲν εἶναι ἀρκετὸς γιὰ νὰ ἐκφράσουμε μὲ λόγια ὅλα ὅσα λέει ἡ καρδιά μας γιὰ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο μας, τὴ Μητέρα μας Ἐκκλησία, καὶ τὴ μεγάλη διαχρονικὴ προσφορά καὶ διακονία του. Ἄς ἐκφράσουμε τὴν εὐχαριστία μας πρὸς τὸν Δομήτορα τῆς Ἐκκλησίας μας, Κύριο καὶ Σωτήρα μας Ἰησοῦ Χριστὸ πὺ σὲ καιροὺς χαλεποὺς καὶ πονηροὺς, μᾶς ἔδωσε στήριγμα καὶ πρωτοστάτη στὸν ἀγώνα τῆς Πίστεως καὶ τῆς Ἀληθείας τὸν Παναγιώτατο Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη μας κ.κ. Βαρθολομαῖο, πὺ μὲ βαθειὰ πίστη, ἄκρα ποιμαντικὴ σύνεση, ἀκάματη δραστηριότητα καὶ ἔνθεο ζῆλο καθοδηγεῖ τὴν Οἰκουμενικὴ Ὁρθόδοξη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία σὲ ἐνότητα καὶ προκοπὴ βίου καὶ πίστεως, σεβόμενος πλήρως τὰ κανονικὰ δικαιώματα ὅλων τῶν κατὰ τόπους Ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν ἀλλὰ καὶ ἀγρυπνώντας γρηγορῶν γιὰ τὴ διαφύλαξη καὶ τὴν ὑπεράσπιση τῶν δικαίων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῶν δικαίων τῆς Ὁρθοδοξίας, τῶν δικαίων τῆς Ρωμηοσύνης. Καὶ σὲ ὅσους, μὲ ἀγνωμοσύνη περίσσεια καὶ ἀνοίκεια γιὰ χριστιανοὺς ἔπαρση, ρίχνουν τὰ λόγια τους σὰν πέτρες φονικὲς καὶ βέλη φαρμακερὰ ἐναντίον τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριάρχου νὰ τοὺς ποῦμε ὅτι ὁ Πατριάρχης μας δὲν ποεῖται ἀλλὰ μπορεῖ καὶ ἐπαναλαμβάνει τὰ λόγια τοῦ προκατόχου του, Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου: «Ρίχνετε πέτρες, εὐστοχεῖτε. Τῆς ἀλήθειας φρουρός στέκομαι ἀκίνητος, θόρυβο λόγων καὶ βελῶν καταφρονώντας.»